

Джув'єтті. Франко Дзефіреллі спробував показати глядачам саме обличчя, постаті, місцезнаходження, людей шекспіровської епохи. Глядачів приваблює майстерне поєднання різних елементів давнього міста, колористика вулиць, архітектура будинків, інтер'єр кімнат, вишукані вбрання молодих людей. Разом вони створюють неймовірну панораму юнацьких почуттів, емоцій, переживань. Дають змогу читачу заглибитись у вир емоцій, досягнути глибину трагедії та ціну справжнього кохання. Відтак, цілком логічною є отримана в 1969 році нагорода «Оскар» в номінації «Найкращий оператор».

Отже, екранізація художніх фільмів – це окремий твір мистецтва, який віддзеркалює режисерську інтерпретацію художнього твору. Вважаємо, що екранізація Франко Дзефіреллі є вдалою спробою глядачу ХХ століття відкрити неповторний світ п'єс Вільяма Шекспіра.

ЛІТЕРАТУРА

1. Руда Т. П. Літературний твір та його екранізація: до проблеми інтермедіальності. Мова і культура. 2021. Вип. 23. Т. I (203). С. 267–273.

*Юлія Галайда,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
студент I курсу
факультету філології і журналістики
Науковий керівник:
к., філол. н., доцент Т. Скуратко*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЛОГІКО-ЕМОЦІЙНОЇ ВИРАЗНОСТІ ПІД ЧАС ВИРАЗНОГО ЧИТАННЯ ЛІРИЧНИХ ТВОРІВ

Читання лірики — це своєрідне злиття думок, почуттів, настрою автора і виконавця. Процес підготовки до виразного читання ліричного твору є складним і довготривалим, а також таким, що потребує глибокої обізнаності із

творчістю митця, твір якого готується для виразного прочитання: з'ясування біографічних фактів, особливостей епохи, в яку жив і творив автор тощо.

Зазначимо, що читцю необхідно докладно розкрити авторські медитації (роздуми, споглядання, самозаглиблення) і притаманну йому об'єктивність тону. Тому, ведучи підготовку до виразного читання ліричного твору, належну увагу варто звернути на технічні показники виразного мовлення і виразного читання, а саме: дихання, голос, дикція (вимова), інтонація (тон), темп, жест і міміка. Вважаємо, що лише добре оволодіння кожною складовою техніки виразності мовлення може гарантувати його високу якість.

Техніка читання – це навички, уміння реалізувати мову в конкретній мовленнєвій ситуації так, щоб вона справляла на слухача евристичне (інтелектуальне) й емоційно-естетичне, спонукальне враження [3, с. 12]. Виходячи із того, читцеві варто пам'ятати, що не можна вплинути на слухачів за допомогою мовлення, у якому явно чуються певні вади: нечітко, неправильно вимовляються окремі звуки, слова, вирази або надто різкий, неприємний або приглушений, хриплий голос, до того ж з частим невиправданим диханням.

Ми погоджуємося із думкою Царик Л. і Скуратко Т., що при виразному читанні ліричних творів доцільно дотримуватися таких правил:

1. Темп читання ліричних творів, як правило, середній. Інколи він залежить від настрою, мотивів та проблематики поетичного твору. Так, вірші інтимного, пейзажного, філософського характеру будуть читатися середнім до уповільненого темпу; громадянського, публіцистичного характеру – середнім, місцями пришвидшеним темпом.

2. Прикінцеві слова віршованих рядків потрібно вимовляти з незначним посиленням голосу, трохи меншим, ніж слова з логічним наголосом.

3. Після кожного рядка потрібно робити паузу (міжрядкову), яка особливо забезпечує ритмічність (музикальність) поетичного твору. Її тривалість пов'язана із наявними чи відсутніми розділовими знаками.

4. Коли частина мовленнєвого такту переноситься з одного рядка в інший, то міжрядкова пауза буде завжди коротка.

5. Якщо наприкінці рядка немає розділового знака, але тут кінчається мовленнєвий такт, то міжрядкову паузу потрібно робити середньою [3, с. 17].

Зауважимо, що окрім загальних вимог до читання ліричних творів як ритмічно організованого мовлення, читцю необхідно враховувати і особливості лірики, до якої належить поезія (громадянська, філософська, інтимна, пейзажна, медитативна, патріотична).

Впроцесі виразного читання ліричного твору важливо передати не лише певні переживання автора, ліричного героя, викликані різними обставинами життя, а й характер переживань за своїм змістом, для цього, на нашу думку, на підготовчому етапі обов'язковим є виконавський аналіз твору. Пропонуємо розглянути виконавський аналіз ліричного твору на прикладі поезії Лесі Українки «Як дитиною бувало...».

Виконавський аналіз ліричного твору

План	Інтонація	Темп	Виконавське завдання
Спогад дитинства	лагідна	повільний	Показати силу духу та міць поетеси попри біль. Закликати читачів до боротьби.
Сміх крізь сльози.	боротьби	середній	Розкрити гордість, через яку вона приховувала біль.
Боротьба із хворобою	сили	середній	Показати всю мужність проти нестерпної муки.

Нестримний біль	болю, нестерпності	повільний	Показати всю біль читачам, яку поетеса приховує в собі.
--------------------	-----------------------	-----------	--

Саме виконавський аналіз ліричного твору на підготовчому етапі допоможе читцеві глибоко вникнути у зміст твору, перейнятися головною думкою, мовними і позамовними засобами логічної виразності передати глибоко інтимні переживання автора, адже лірика вимагає від виконавця пошуку найточніших виразальних засобів, що ґрунтуються на розвиненій поетичній чутливості.

Отже, читець ліричних творів за допомогою усіх засобів логіко-емоційної виразності читання повинен донести до слухачів задум автора, передати відповідний настрій, пробудити в уяві слухачів певні образи. Найнеобхіднішою умовою для цього є яскраво виражене ставлення читця до того, про що він читає та глибоке розуміння підтексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пінчук Г. І. Робота з удосконалення техніки читання // Початкова школа. 1997. № 11. С. 8–11.
2. Сипко Л. Виразне читання на уроках зарубіжної літератури. 5–9 клас. Теорія і практика. Тернопіль: Астон, 2003. 72 с.
3. Царик Л. І., Скуратко Т. М. Виразне читання. Практичні та лабораторні заняття: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2012. 132 с.